

Generació JESP

Joves Emigrants Sobradament Preparats

Maig 2013

Generació JESP

Joves Emigrants Sobradament Preparats

De l'any 2012 al 2013 creix l'atur entre titulats universitaris un 10,3% i s'incrementa un 10,14% el total dels joves catalans que marxen a l'estranger, fent un total de 4.600 joves.

Des de l'any 2009 fins al 2013 s'ha incrementat en un 42,46% els joves emigrants catalans. Aquesta dada representa l'increment més acusat des del 2010. En total, en 4 anys, hi ha 15.093 joves més residint a l'estranger.

El primer trimestre del 2013 l'atur de llarga durada entre els i les joves catalans ha arribat al seu màxim (18,8%), sis punts per sobre de la resta de la població.

L'any passat, a l'informe Generació JESP (Joves Emigrants Sobradament Preparats) ja vam avisar que si no aturàvem la sagnia d'aturats i la precarietat dels joves al mercat de treball acabaríem sent un país exportador de professionals qualificats. De l'any 2011 al 2012 el número de catalans residents a l'estranger va augmentar un 8,75%, situant-se en 185.848 persones, però el creixement acumulat des de l'any 2009 és del 29,06%.

Enguany, el problema encara s'està incrementant més. Segons el padró d'habitants residents a l'estranger (IDESCAT), de 2012 a 2013 el número de catalans residents a l'estranger ha augmentat un 9,36%, situant-se en 203.250 persones. D'aquest total, **50.640**, el 24,92%, tenen **entre 15 i 34 anys**. **L'augment de joves residents a l'estranger respecte el 2012 ha estat de 4.663 persones (augment del 10,14%)** i si ho comparem amb el **2009** (primer any que l'IDESCAT recull aquestes dades) **l'augment és de 15.093 joves, el 42,46%**, en 4 anys. Pel que fa al total de catalans residents a l'estranger, en aquests darrers 4 anys la xifra també ha augmentat espectacularment, un 41,14%.

Taula Catalans residents a l'estranger 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
15-29 ANYS	24.096	26.924	28.994	32.090	35.627
30-34 ANYS	11.451	12.541	13.088	13.887	15.013
TOTAL 15-34 ANYS	35.547	39.465	42.082	45.977	50.640
TOTAL CATALANS	144.002	156.400	170.909	185.848	203.250

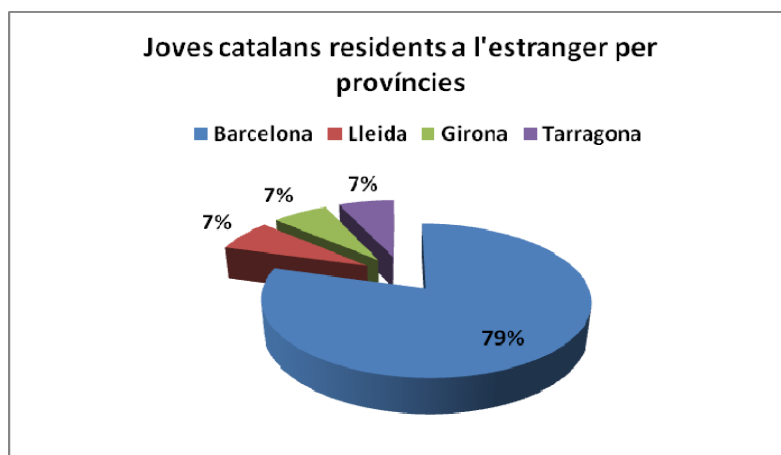
Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de l'IDESCAT

Joves emigrants per províncies

Del total de joves d'entre 15 a 34 anys catalans residents a l'estranger (50.640), 40.237 corresponen a la província de Barcelona, 3.574 corresponen a Lleida, 3.418 a Tarragona i 3.411 a Girona.

Pel que fa als increments des del 2009 de joves residents a l'estranger per províncies, el més acusat el trobem a la província de Girona amb un 54,27%, seguit per Barcelona amb un 44,34%, Tarragona amb un 40,77% i per últim Lleida amb només un augment del 17,87%.

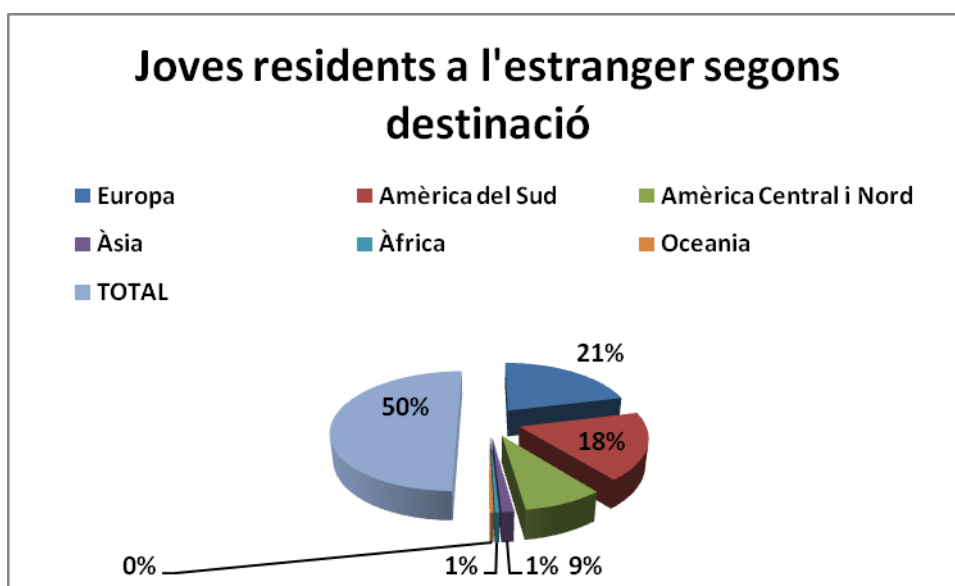
Volem destacar especialment el cas de la ciutat de Barcelona, que ha expulsat 28.016 joves a l'estranger, i des del 2009 ha patit un increment percentual del 46%. **Per tant, podem dir que més de la meitat de joves residents a l'estranger provenen de la ciutat de Barcelona.**

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de l' IDESCAT

Les destinacions

Pel que fa a les destinacions que trien els/ i es joves catalans a l'hora d'emigrar són; en primer lloc i amb un 42% Europa (França, Andorra, Alemanya, Suïssa i Regne Unit), en segon lloc Amèrica del Sud amb un 36% (Argentina, Veneçuela i Brasil), seguint amb un 17% per Amèrica Central i del Nord (Mèxic, EUA, República Dominicana i Cuba), Àsia (Xina), Àfrica (cap país entre els 35 primers) i Oceania (Austràlia).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de l' IDESCAT

A aquests joves catalans que resideixen a l'estranger, i que fèiem referència anteriorment, hem d'afegir aquells que marxen becats amb programes que fomenten les pràctiques a l'estranger i que, donat l'estada limitada en el temps, no figuren al registre del padró.

Entre d'altres, cal destacar que des del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) es gestionen dos programes per a realitzar pràctiques en empreses fora d'Espanya. Concretament, l'*Eurodissea* (joves de 18 a 30 anys) l'any 2012 va tenir (fins a 31 de desembre) **78 beneficiaris i en tot el 2013 fins a dia d'avui (24 de maig) n'ha tingut 62**. Pel que fa a la *Leonardo da Vinci-Motiva* (joves de 18 a 35 anys) van haver-hi **98 fins a desembre 2012 i de gener al 24 de maig del 2013 ja en portem 49**.

BEQUES MOBILITAT INTERNACIONAL PRÀCTIQUES ESTRANGER a CATALUNYA

Programa	2009	2010	2011	2012	2013 (fins 30 abril)	TOTAL
Eurodissea	86	79	78	78	62	383
Leonardo da Vinci	80	82	65	98	49	374
TOTAL	166	161	143	164	111	757

D'altra banda, les beques *Argo Global* per a titulats universitaris preveien concedir 1.100 beques al llarg de la convocatòria 2009-2012 per marxar a l'estranger. Cal tenir present que aquests programes estan rebent moltes més demandes de les que poden satisfer.

Pel que fa a l'Estat Espanyol, i segons un estudi de l'Eurobaròmetre publicat al mes de **juny del 2011** sobre mobilitat juvenil (última dada de la que disposem), Espanya es troba entre els sis primers països amb major percentatge de població jove que expressa el seu desig d'iniciar una nova etapa a un altre país, bé sigui per ampliar estudis o per buscar treball. **El 68% dels joves espanyols diuen que volen marxar a l'estranger; d'ells, el 36% per un temps determinat, mentre que el 32% no mostra perspectives de retorn, el que ens sembla molt preocupant.**

El perfil dels i les joves que volen marxar

Segons l'assessoria de l'Ajuntament de Barcelona sobre mobilitat internacional de joves, de les 738 de consultes que han rebut fins al mes d'octubre de 2012, un 44% de les consultes realitzades són per treballar a l'estranger, un 25% per anar-hi a fer pràctiques, un 27% per fer voluntariat i un 2% per anar-hi a estudiar.

Els assessors i les assessores expliquen que la majoria de les consultes que reben per treballar a fora són per part de joves que acaben d'acabar la carrera i volen anar a treballar a fora tant perquè aquí no veuen oportunitats laborals adaptades a la seva formació com perquè volen aprofitar un any més per acabar de tenir més experiència al currículum i aprendre idiomes.

D'altra banda, a l'estudi "La emigración de profesionales cualificados: una reflexion sobre las oportunidades para el desarrollo 2012" s'explica com a partir d'una anàlisi de la informació facilitada per Col·legis Professionals, associacions, federacions, sindicats

i actors del sector públic, es va poder constatar que són els professionals espanyols de les àrees de sanitat (preferentment metges, infermers i fisioterapeutes), arquitectura i enginyeria (principalment enginyers superiors industrials, mecànics, electrònics, aeronàutics, informàtics, d'obres públiques, especialistes en TIC) els que estan experimentant una major demanda internacional. A ells caldria afegir els perfils científics i investigadors que amb una trajectòria emigratòria de més llarga data, continuen el seu èxode professional també en l'actualitat.

Per què els nostres joves volen emigrar?

Impossibilitat de trobar una feina digna al nostre mercat de treball

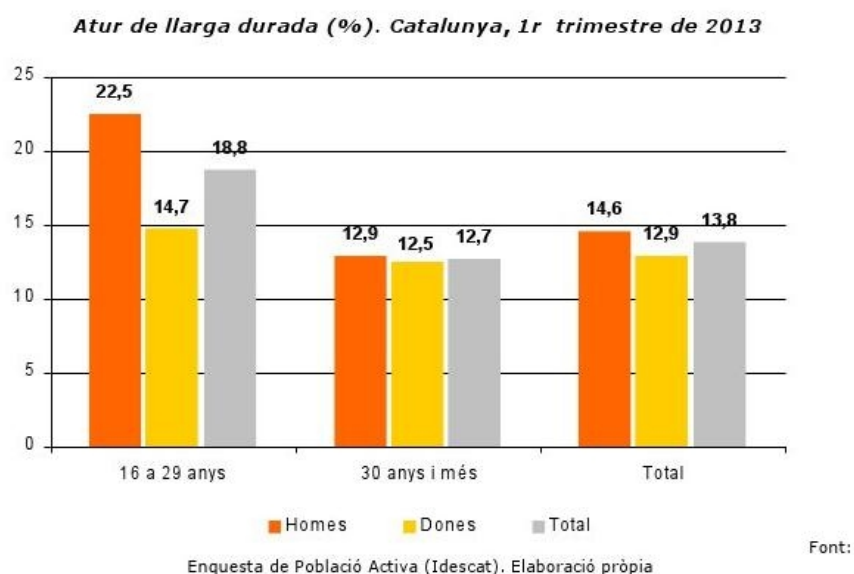
Segons dades recollides en l'informe "Atur Juvenil a Espanya: causes i solucions", de l'Observatori Econòmic del Servei d'Estudis del BBVA de setembre de 2011 (última dada disponible), la subocupació a Espanya se situa al voltant del 45%, enfront de menys del 20% de mitjana entre els països de l'OCDE.

Pel que fa al jovent, fa tres anys un estudi de la OCDE mencionava que el 44% dels joves espanyols entre 25 i 29 anys té una ocupació per sota del seu nivell d'estudis, el que anomenen subocupació. El nostre model productiu -basat en la construcció, el turisme de sol i platja i les empreses que volen competir en mà d'obra barata i productes de poc valor afegit- no és capaç de donar una resposta als joves que durant anys s'han format i especialitzat en diferents matèries i ara es veuen obligats a marxar a l'estranger en busca d'un futur. L'equació *formació + esforç = èxit* ja no es compleix en el nostre cas.

Atur

En el **primer trimestre de 2013**, l'atur juvenil a Catalunya arriba de nou a un **màxim històric**. Segons les dades de l'EPA, la taxa d'atur per als joves de **16 a 29 anys** és del **39,9%** (un 3,9% més que fa un any). Més preocupant resulta si agafem la franja d'edat dels **16 als 24 anys** on la taxa d'atur es situa al **52,7%**. Per últim, l'atur de la franja d'edat de **16 a 19 anys** és de **77,3%**.

A Catalunya hi ha, en xifres absolutes, 264.200 joves d'entre 16 i 29 anys a l'atur. Gairebé la meitat de joves aturats fa més d'un any que es troben en aquesta situació. **L'atur de llarga durada pels joves de 16 a 29 anys és del 18,8%. Això representa només una mica menys de la meitat del total joves aturats (que representen un 39,9%).** L'atur de llarga durada afecta més als joves (18,8%) que als adults (12,7%).

Font: Situació de les persones joves a Catalunya. 1r trimestre de 2013. Observatori Català de la Joventut.

Pel que fa a Espanya i en comparació amb la resta d'Europa, el problema encara és més greu, ja que, juntament amb Grècia, se situa a la cua dels països on l'atur juvenil (de 16 a 25 anys) és més acusat.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
França	18,2	19,7	20,3	21,4	18,9	18,4	22,8	22,5	22,9	23,3
Alemanya	10,6	12,6	15,2	13,6	11,7	10,4	11,0	9,7	8,6	7,8
Grècia	26,8	26,9	26,0	25,2	22,9	22,1	25,8	32,9	46,4	51,2
Islàndia	8,2	8,1	7,2	8,4	7,2	8,2	16,0	16,2	5,9	7,0
Itàlia	26,3	23,5	24,0	21,6	20,3	21,3	25,4	27,9	29,1	35,9
Espanya	22,7	22,0	19,7	17,9	18,2	24,6	37,9	41,6	46,4	51,1
Suècia	13,5	16,6	22,0	21,1	18,8	19,2	24,8	25,2	22,9	22,8

Font: EUROSTAT- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development)

Titulats superiors i atur

Segons, el *Butlletí del perfil de l'atur. Març 2013* de l'Observatori d'Empresa i Ocupació, **l'atur augmenta** considerablement en l'últim any entre les persones amb títol de **tècnic-professional superior (15,7%)**, els que han cursat programes de **formació professional (10,5%)** i amb **estudis universitaris (10,3%)**.

L'any anterior, i segons dades del mateix butlletí, des del mes de març del 2011 al mes de març de 2012, l'atur de titulats universitaris es va incrementar ja en un 11,6%, en el cas de tècnics-professionals superiors l'increment fou del 7,9% i en les persones que havien cursat programes de formació professional un 6,4%. Veiem per tant, com any rere any, es va incrementant l'atur entre els titulats/des superiors

Pèrdua de llocs de treball

També segons l'informe *La situació laboral de les persones joves a Catalunya. 1r trimestre de 2013* **en el darrer any han desaparegut un 15,5% dels llocs de treball que fins ara estaven ocupats per joves** d'entre 16 i 29 anys, xifra més alta des del 2007.

Des del primer trimestre de 2007, del **total de llocs de treball destruïts, un 66,8% són llocs de treball ocupats per joves.**

Temporalitat

La taxa de temporalitat juvenil al nostre país al primer trimestre del 2013 és del 40,3%, mentre que per la resta de la població catalana és del 12,9%. Al 2011, la temporalitat juvenil catalana s'havia trobat en 15 punts per sobre de la mitjana de la UE-15 (41,5%) i duplica la mitjana de l'OCDE (24,5%)

Salariis baixos

Com hem dit, els contractes que normalment s'ofereixen als nostres joves són eventuais. D'aquests, s'ha produït un augment dels contractes de formació i de

pràctiques des de l'entrada en vigor de la reforma laboral, que no ha fet més que precaritzar la situació i limitar encara més les possibilitats de trobar una feina digna amb unes condicions laborals decents tot impossibilitant l'emancipació dels joves.

A Catalunya, **el salari brut anual mig dels joves d'entre 18 i 25 anys era, l'any 2010 (darrera dada disponible), de 8.433 euros bruts anuals, és a dir, 702 euros bruts al mes.** A Alemanya, el salari mig del sector industrial oscil·la entre els 40.000 i els 45.000 euros, essent de 35.000 euros el salari mig aproximat dels sectors dels mitjans i tecnologies de la comunicació, la construcció i el turisme.

Tenint en compte que les últimes dades oficials les trobem de l'any 2010, no està de més afegir que un estudi del Centre d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya, "Baròmetre Opinió Política. 2a Onada 2012", ens indica a través dels seus enquestats/des que només una quarta part dels joves catalans supera els 1.000 euros mensuals.

Taxa d'emancipació juvenil

En el primer trimestre del 2013, la taxa d'emancipació dels joves de 16 a 29 anys a Catalunya se situa fins el 25,5% un punt menys que durant el 2011. Amb la crisi, les possibilitats d'emancipació dels joves catalans s'han anat reduint, ja que **la taxa d'emancipació a l'any 2007 es va arribar a situar en el 33,7%**. Malgrat aquestes dades, encara estem molt lluny de les taxes d'emancipació d'altres països com Alemanya, França o Holanda.

Tot i així, l'Estat espanyol va aprovar reduir la renda bàsica d'emancipació juvenil passant dels 210 euros a 147 des de agost de 2012 i des del gener de 2012 aquesta ja no es pot sol·licitar. A més de la reducció de la quantia, el problema ha estat que aquestes ajudes s'han demorat tant que molts joves que havien pres la decisió d'emancipar-se han hagut de tornar a la llar familiar.

Cal afegir també que avui en dia, no existeix cap tipus d'ajut pel lloguer per a gent jove ni a Catalunya ni al territori espanyol.

Conclusions

- **Des de l'any 2009 i fins al 2013, s'han incrementat el nombre de joves emigrants a Catalunya en un 42,46%.** Des de l'Avalot pensem que aquest increment té molt a veure en primer lloc amb les altes taxes d'atur juvenil (39,9% entre 16 a 29 anys) i en segon lloc amb com afecta l'atur especialment al col·lectiu de titulats/des universitaris, que per aquest 2013 suposa un increment del 10,3% si ho comparem amb dades del 2012.
- Un altre aspecte a destacar és que **en el darrer any han desaparegut un 15,5% dels llocs de treball que fins ara estaven ocupats per joves**, xifra més alta des del 2007, segons l'informe *Situació laboral de les persones joves a Catalunya. 1r trimestre 2013* de l'Observatori Català de la Joventut.
- Un altre problema que pateixen els joves, en aquest cas titulats mitjos i/o superiors, és que **han d'acabar acceptant feines per sota de la seva qualificació professional, les quals es caracteritzen per la seva precarietat i temporalitat**, i les conseqüències que d'això es deriven. Altrament, creiem que aquest fenomen acaba afectant a la motivació i al creixement personal, professional i social del jove, fet que porta a plantejar-se la opció de buscar oportunitats en un altre país.
- Cal denunciar també que el 18,8% dels joves que es troben en situació d'atur ja els podem considerar aturats de llarga durada fet que resulta molt preocupant atès que aquest fenomen pot acabar derivant en atur estructural. És aquest un altre motiu pel qual molts joves es plantegen com a única solució el marxar a l'estranger. **El primer trimestre del 2013 l'atur de llarga durada entre els/les joves ha arribat al seu màxim.**
- Les continues reformes del mercat de treball que s'han aprovat sense acord amb els sindicats, han fet palès que l'ocupació juvenil no ha millorat si no tot el contrari: segons dades de l'EPA del 1r trimestre d'aquest any 2013, **la taxa d'atur juvenil ha augmentat un 3,9% respecte al mateix trimestre de l'any anterior.**

- Un altre aspecte que ens sembla realment preocupant és el fet que hi hagi una coincidència entre els sectors que estan patint retallades al nostre país (i que, per tant, expulsen treballadors i treballadores del mercat laboral) i els professionals que es demanen des d'altres països, com és el cas de sanitaris i docents.
- Creiem imprescindible que les partides de recerca i desenvolupament es dotin pressupostàriament d'una manera destacada, ja que el canvi de model productiu passa per fomentar aquestes polítiques. Malauradament constatem, en analitzar els pressupostos de 2013, que **la partida destinada a finançar l'R+D es continua aprimant (7,22 % respecte al 2012)**, cosa que la situa en els nivells de finançament del 2005.. Es en aquests moment on s'ha de fer una aposta de veritat i veure aquesta destinació pressupostària com el que és, una inversió i no una despesa. Està demostrada la correlació entre inversió en tecnologia i recerca amb la competitivitat del país. Els països escandinaus hi destinen més del 3% del seu PIB (Finlàndia un 3,96% i Suècia un 3,6%).
- **Patriotisme empresarial.** Les empreses han de veure els joves com una inversió i no com una despesa. Els joves som el principal actiu i el principal aval d'un país. Aquest col·lectiu està molt preparat, són joves amb carreres universitàries, màsters i idiomes. No podem demanar-los més formació, en tot cas donar-los una oportunitat.
- Orientació i assessorament per a joves en la construcció del seu itinerari formatiu, dotant de **recursos econòmics i humans el SOC i la xarxes d'emancipació juvenil de Catalunya**. Són necessàries polítiques actives d'ocupació específiques per a aquest col·lectiu de joves preparats, com pot ser la prospecció d'ofertes de feina directament a les empreses.
- Que el sector financer faci arribar el **crèdit a les empreses**, sobretot a petites i mitjanes perquè tinguin liquiditat i puguin tirar endavant amb el seu projecte empresarial, el que suposarà més ocupació. També s'hauria de nacionalitzar algun dels banc o caixes que estan rebent diners públics.
- **La retirada de la reforma laboral**, davant la seva ineficàcia i ineficiència, ja que només ha provocat l'augment de l'atur i de la precarització de la situació laboral de les persones treballadores joves.